

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82550,Klemensiewicz-Zygmunt-Aleksander.html>
24.02.2024, 06:27

Klemensiewicz Zygmunt Aleksander

KLEMENSIEWICZ Zygmunt Aleksander (24 IV 1886, Kraków – 25 III 1963, Gliwice), fizykochemik. Był synem Ryszarda, nauczyciela gimnazjalnego, oraz Marii Józefy Reichman, literatki i tłumaczki literatury skandynawskiej.

Od 1892 mieszkał we Lwowie i tam w 1896–1902 uczęszczał do V Gimnazjum. W 1904–08 studiował chemię, fizykę i matematykę na uniwersytecie we Lwowie. Wśród jego nauczycieli byli: B. Radziszewski, W. Sierpiński, M. Smoluchowski i S. Tołłoczko. Pod kierunkiem tego ostatniego K. opracował rozprawę *Chlorek antymonowy jako rozczynnik jonizujący*, za którą uzyskał w VII 1908 stopień doktora filozofii.

W 1908–11 jako stypendysta Wydziału Krajowego K. pracował w Technische Hochschule w Karlsruhe w laboratorium F. Habera. Skonstruował tam specjalną elektrodę szklaną (tzw. elektroda Klemensiewicza), szczególnie przydatną do pomiarów stężenia jonów wodorowych. Opracował też rozdział *Kritische Grössen* do znanej wtedy encyklopedii Stählera.

Po powrocie K. habilitował się w 1912 z chemii fizycznej i elektroniki na wydziale filozoficznym uniwersytetu we Lwowie. W 1913 otrzymał stypendium Fundacji Carnegie-Curie i wyjechał do Paryża, gdzie pracował na Sorbonie pod kierunkiem M. Skłodowskiej-Curie nad elektrochemią pierwiastków promieniotwórczych. Po wybuchu I wojny światowej pracował nadal w Paryżu w Inst. Pasteura pod kierunkiem J. Danysza i opracował nową technologię syntezy salwarsanu.

W 1919 K. wrócił do Polski i został zatrudniony w Szkole Politechnicznej we Lwowie (od 1921 Politechnice Lwowskiej),

najpierw jako zastępca profesora, a od 1920 – jako profesor. Kierował Katedrą Fizyki na wydziale rolniczo-lasowym, potem na wydziale komunikacyjnym, wreszcie – na wydziale chemicznym. Był jednym z organizatorów wydziału ogólnego i aż do jego likwidacji w 1932 miał tam wykłady o promieniotwórczości. Ze swymi współpracownikami prowadził głównie badania z elektrochemii.

W 1940 K. został wywieziony do Kazachstanu. W 1942 zgłosił się do armii gen. W. Andersa, przez Iran i Egipt przedostał się do Londynu. Wziął tam czynny udział w organizacji polskiego szkolnictwa wyższego na obczyźnie. W 1944 został mianowany przez rząd emigracyjny przewodniczącym Rady Akademickich Szkół Technicznych. Organizował także polską politechnikę w Londynie, przekształconą w Polish University College. K. wykładał tam fizykę i kierował uczelnią w 1947–51.

K. wrócił do Polski w 1956 i objął Katedrę Fizyki Jądrowej na Politechnice Śląskiej w Gliwicach. Zorganizował tam specjalizację energetyka jądrowa. Wśród współpracowników miał głównie dawnych asystentów z Politechniki Lwowskiej.

K. był zapalonym i wybitnym taternikiem. Dokonał wielu pierwszych wejść na różne szczyty. Działał także w ruchu taterniczym; już w 1904 założył we Lwowie pierwsze Kółko Taterników. W 1922–39 był wiceprezesem Polskiego Związku Narciarskiego, a w 1907–12 redaktorem „Taternika”. Napisał bardzo dobry podręcznik *Zasady taternictwa* (1913) oraz kilka przewodników po Karpatach Wschodnich.

PSB (S. Brzozowski, J. Szpilecki).

Z. Bodnar: *Zygmunt Klemensiewicz 1886–1963*, „Postępy Fizyki” 1964, t. 15, z. 1.

Andrzej Kajetan Wróblewski